

אריאל שרון גילה את תוכנית אלון. היא באמת מתאימה לו

הנחת ההתי

אלון היא הטראגדיה של מדינת-ישראל.

מיסלגת העבודה אימצה לעצמה את תוכנית אלון — בחציפה, בחצי-לב, בלי מפה, בלי פרטים — דווקא בגלל הכפילות שבה. חלק אחד ריכז אל הונו, חלק אחר אל הניצים. כל אחד יכול היה לראות בה את משאת-נפשו.

בקיבוץ, תוכנית פוליטית איריאליזם למפלגה סתגלנית, חסרת-עקרונות, סופר-מארקטית.

אלון הלך למכור את התוכנית שלו. הוא נפגש כמה פעמים עם המלך חוסיין. המלך רחם את התוכנית על הסף. הוא אמר את פסוקו המפורסם: "אני יכול להיות המנהיג הערבי הראשון שיעשה שלום עם ישראל, או אני יכול לוותר על שטחים. אינני יכול לעשות את שני הדברים גם יחד". ואילו את האופציה הפלסטינית לא ניסה כלל אלון לממש. הוא לא העז להעלות את הרעיון של הידברות עם הנגה לאומית פלסטינית. כשהתחיל להיפגש עם נציגי אש"ף ב-1975, והתבקשתי על-ידם להעביר מסרים לראש הממשלה בישראל, פניתי לשלושה אישים: ראש-הממשלה יצחק רבין, שרה-הוץ גאל אלון, ושר-המישפטים חיים צדוק. גם רבין וגם צדוק הומוניו אותי אליהם, והקשיבו קשב רב למה שהיה בפי אלון פחד וסדר.

כבר אחרי החודשים הראשונים של התוכנית היה ברור לגמרי שאין לה קר-נים.

אין אף ערבי אחד בעולם המוכן לעשות שלום תוך ויתור מוחלט על ריבונות ערבית בירושלים המזרחית. אין אף ערבי אחד בעולם המוכן לסיר פוח ביקעת-הירדן לישראל, תוך ניתוק כמעט מוחלט של הגדה המערבית מן הגדה המזרחית. אין אף ערבי אחד בעולם המוכן לפשרה טריטוריאלית שפירושה שהפלסטינים צריכים לזרז את חלקם נוספים של השטחים הקטנים שנותרו להם מעבר לקו הירוק.

אמרת זאת ליגאל אלון, והוא לא האמין לי. בינתיים עברו 20 שנה, והדבר הוכח הלכה למעשה.

לא נמצא אף ערבי אחד — אף לא אחד — שקיבל אישעם את תוכנית אלון.

התוכנית מתה למחרת לידתה. אבל מאז היא מתהלכת כרוח-רפאים, כרוח אביו של האמלט. היא מופיעה בכל פעם כאשר מיסלגת-העבודה צריכה להוכיח שיש לה תוכנית פוליטית איזושהי, המאחדת את העופות השונים בגן שלה — ניר צים, יונים, בנות-יענה, ציפורי גרעין ובעיקר תוכים.

על רקע זה יש להבין את יוזמת אריאל שרון, שחידש לפתע את תוכנית אלון.

שרון אינו רוויזיוניסט, ומעולם לא היה כזה. הוא קרוב יותר לימין הקיצוני של מפלגת-העבודה מאשר לימין הקיצוני של תנועת-החרות. הוא תוסס את אשר הסביר בשעתו אלון לבניו: שאפשר להגשים מיד את החלק האופרטיבי, הנציץ, של תוכנית, ולדחות לימות-המשותף את החלק היוני. לכן מציע שרון לאנשי מפלגת-העבודה להסכים לסירפוח מייד של ביקעת-הירדן ושאר השטחים הכלולים בתוכנית אלון.

ישויו ביקעת-הירדן, שהוקמו כולם על-ידי מפלגת-העבודה (ושרובם פושטים עכשיו את הרגל) הסכימו לכך בהתלהבות. שריי-הליכוד רחם את הרעיון, מפני שפירושו חיסול הסכמי קמפי דייוויד.

מרדע מציע זאת שרון דווקא עכשיו? זה פשוט מאוד: המלך חוסיין, שטרף את הקלפים של פרס ושל שמיר, טרף גם את קלפיו של שרון.

חוסיין רצה את "האופציה הירדנית" של פרס. הוא השמיט את הקרקע מתחת להצהרתו של שמיר בזכות "משאומתן ישיר עם ירדן". הוא גם הקים מחסום לפני תוכניתו של שרון להפוך את עבר-הירדן למדינה פלסטינית, בהנהגת אש"ף. שרון הוא הראשון שהתאושש מן המכה. הוא רצה להציע מיד תוכנית אחרת. לכן שלף מן הגניזה את העצמות היבשות של תוכנית אלון וזל — תוכנית זל של אלון זל.

זהו תרגיל על ריק. מה שנולד מת לא יקום לתחייה.

האחד הוא מיבצע, מייד, וניתן לבצעו מייד. החלק האחר יידחה ממילא עד אשר יקום מנהיג ערבי שיסכים לקבל את התוכנית.

אם כן, אמר אלון לבניו, מדוע שלא נתאחד לפי שעה סביב החלק הראשון, האופרטיבי, וניישב את השטחים שנו-עדו לסיסוח לישראל?

אלון הכחיש בתוקף שאיפפעם אמר דבר כזה לבניו. אבל כשעמדה מילה מול מילה, דבריו של בניו היו נאמנים עלי יותר. איש-אמת היה.

א. ינטרמצו איש: על מה מבוסס המידע שלי לגבי כוונותיו של אלון?

בימים שבהם נולדה תוכנית אלון קיימתי קשר קבוע עם אלון. הקשרים בינינו, שהתורפפו בשנים שלפני כן, התחדשו ערב מילחמת ששת-הימים, כאשר ניסיתי לעזור לאלון לקבל לידיו את מיס-

הצבאות הערביים. היא כבשה את כל שיטחי ארץ ישראל המערבית, בתוספת חצי-האי סיני ורמת הגולן.

שרה אוזירה של שיקרון, של אנתונרופאטנר עור. אנשים התעשרו מהוצאת אלבומי-ניצחון, חרונים מיסחריים ייצרו כסיטונות שירי-ניצחון. מי שלא השתכרו היו אנשי הקיבוץ המאוחד. אלה היו אנשי-מעשה קשוחים ומפוכחים, אשר ידעו בדיוק כמה הם רוצים.

הם רצו בשטחים לשם התיישבות. אנשי הקיבוץ המאוחד פשטו על פני השטחים שנכבשו זה עתה, לאורכם ולרוחבם. כמו המרג' לים של יהושע, הם הגיעו גם ליריחו. הם לא ראו את רחב הזונה. אבל הם ראו את ביקעת-הירדן. הם ריזו לחבריהם: בכל הגדה והרצועה יש רק שטח אחד שהוא רחבי-ידיים, שטוח, סמוך למי-קורות-מים ומיושב בצורה רלילה. בקיצור, שטח המתאים להתיישבות קיבוצית אינטנסיבית.

אז איפה הגבול?

רדי-הביטחון. הם נמשכו לאחר המילחמה. היינו נפגשים לעיתים מזומנות לשיחות ארוכות. לרוב התקיימו השיחות בביתו של אברשה אהרונסון באפקה. (אלון אהב את הבישולים של אשתו, וכך גם אני).

באחת השיחות-הארוחות האלה רכנו. אולי זה היה בעיקבות נאום ניצי כלשהו שנאם, או בעיקבות מעשה שגשג. שכחתי.

אמרת לו בערך כך: "תראה, יגאל. יש משה דיון, והוא נץ גדול. אין לנו צורך בנין שני. לעולם לא תצליח להתייחדות בדיון בתחום הניצי. אם כן, מדוע שלא תיקח לידך את התפקיד הנגדי? למחנה-השלום דרוש מנהיג! אתה האדם האיריאלי לתפקיד זה! קום והצע למדינה להחזיר את השטחים הכבושים, להקים מדינה פלסטינית ולעשות שלום!"

אלון נעלב עד עומק ליבו. ההתחרות עם דיון היתה הנקודה החלשה שלו, ועל כן פגעו בו דבריו. אך הוא השיב: "אינני יכול להיות ראש מחנה השלום, מפני שאינני דוגל בדיעות שלכם: אני דוגל בדיעות שאני משמיע אותן!"

זה היה נכון. אלון היה תערובת של נץ ויונה (העולם הוא מצוינו או היה המילה "יוני"). אולם היה הברל בין שני הרכיבים האלה בתפיסתו. כל החלק המייד, האופרטיבי, היה ניצי. ואילו כל החלק הרחוק יותר, המשיחי, היה יוני.

רבין, שהרי גם אצל רבין זה כך. יש לו חלק אופרטיבי, מידי, שהוא ניצי (לשכור את הראש הערבים המתקוממים) וחלק רחוק, משיחי, שהוא יוני (צריכים להגיע להסדר-שלום עם מישלחת יירדנית-פלסטינית).

הטראגדיה האישית של אלון היא נושא לסופרים. הטראגדיה של תוכנית

א. חרי שהחלו הפירסומים הראשונים על "תוכנית אלון", אחרי מילחמת ששת-הימים, עליתי על דוכן הכנסת נאמתי נאום חריף נגדה. אמרתי שווה תוכנית ניצית קיצונית, שתסכל כל סיכוי להשיג שלום.

אלון ישב ליד שולחן-המסלה והקשיב. כשירדתי מן הדוכן וחזרתי למושב במליאה, העביר לי אלון, באמצעות אחד הפדרנים, סתק: "אני אומר דברים דומים למה שאתה אומר, אז מדוע אתה יונה ואני נץ?"

מכיוון שאני ריבתי על הצורך להקים מדינה פלסטינית נגדה וברצועה, היה הרמז של אלון ברור: גם הוא רוצה בכך. ההברל בינינו אינו אלא בפרטים. בעור שאני הצעתי להחזיר למדינה הפלסטינית את כל השטחים שכבשנו, הרי רצה הוא לספח לישראל את ביקעת-הירדן וכמה שטחים נוספים פה ושם.

אז היכן הגבול?

כ. שמדברים עכשיו שוב על "תוכנית אלון", בעיקבות יוזמתו של אריאל שרון, מוטב שיהיה ברור למה הכוונה.

אלון לא שירטט מפה מדינית. מעור לא פורסמה מפה מוסמכת של תוכנית אלון. מעולם גם לא פורסמה תוכנית מסוימת.

בקווים הכלליים, וכפי ששמעתי מפי אלון עצמו, זאת היתה התוכנית, כפי שהתפתחה במשך הזמן:

ישראל תחזיר לערבים את השטחים המאוכלסים של הגדה המערבית (משולש ג'ני-רמא ללה-טולכרם, וכמרכזו שכם, ואיזור-הכרמל). את השטחים האלה אפשר להחזיר למלך חרי סיין או לערבים הפלסטיניים, שיקמו בה מדינה עצמאית משלהם.

ישראל תספח לעצמה את ביקעת-הירדן ותוף יס-המלח, שיהיו את "גבול-הביטחון". אולם יריחו וגשר-אלנבי יישארו בידיים ערביות, כדי להבטיח רציפות טריטוריאלית בין שכם וחברון לבין עבר-הירדן.

ירושלים-הדבתי תישאר בידי ישראל. כן גם רצועת-עזה. כן גם רמת-הגולן. כן גם גוש-עציון. כן גם קריית-ארבע. כן גם איזורים מסוימים לאורך הקו הירוק, ליד קלקיליה וטולכרם. מכיוון שהגבולות לא שורטטו מעור, וכל המפות שפורסמו לא היו אלא פרי ניחושיהם של פרשנים זרים ומקור מיום, ניתן היה לשנותם לפי הצורך. למשל, כאשר הפך אלון בעלה-חסות של כנור מיתת הרב משה לווניגר, הפך איזור קריית-ארבע חלק מן השטחים שנועדו לסירפוח על-ידי התוכנית. גם לגבי רצועת-עזה ופיתחת-רפיח השתנו הת-פוסות.

הרצון "לתקן" את הגבולות מדי פעם הוא שמנע שירטוט מפה מוסמכת. אך יתכן שלא היו תה וזאת הסבה היחידה. או אף העיקרית.

יתכן מאוד שיגאל אלון היה מודע לעובדה שעל גבי המפה נראתה תוכניתו במובנה מזר מאור-מאור.

א. יד נולדה תוכנית מזורה כזאת? כי להבין זאת, יש לזכור את טיב האיש ואת טיב התקופה.

יגאל אלון היה איש הקיבוץ המאוחד — לפני הכל, אחרי הכל וגם באמצע הכל. הוא היה גם איש אחראי מאוד, ממושמע מאוד, מסור מאוד-מאוד לתנועה. מעולם לא היה עולה על רעתו לעשות משהו שלא על רעת התנועה, ועל אחת כמה וכמה כן יגאל לרעת התנועה.

הגורו שלו היה ישראל גלילי.

הדברים קרו ביום השביעי של מל-חמת ששת-הימים.

המילחמה הסתיימה. קרה נס. ישראל הקטנה, בעלת השטח הקטן, הצבא הקטן ותקציב-הביטחון הקטן (הכל ביחס להיות) פרצה מגבולותיה הא-רוכים והמפותלים והביסה תוך כמה שעות את כל